

Izgat-e, uszit-e a szegedi kurzuslap?

Dr. Burger Béla sajtópörében a törvényszék elrendelte a leg-szélesebbkörű bizonyítást.

Mindenképen kiváló érdekességű sajtópör fő tárgyalását kezdte meg kedden a szegedi törvényszék Vild-tanácsa és a fő tárgyalás iránt fokozott figyelem és érdeklődés nyilvánult meg a közönség minden rétegéből. Dr. Burger Béla ügyvédje állott a törvényszék előtt egy a volt Szeged-ben megjelent cikk miatt. Dr. Burger egy vacsoráról írt tudósítás kapcsán azt állította a kurzuslapról, hogy *izgat és uszit, valamint hogy ez a lap képviseli Szegeden az igazi destruktíót.*

Dobay Gyula társadalmi békét hirdet.

Az elmúlt év októberében a szegedi ügyvédek barátságos összejövetelt tartottak a Bagics Rozáli-féle vendéglőben. Néhány pohárköszöntő után dr. Dobay Gyula, a szegedi kurzuslap főszerkesztője is szóba emelkedett és ekkor feltűnést keltő beszédet mondott a társadalmi béke jegyében. Kijelentette, hogy *fajra, felekezetre nézve való különbség nélkül együttesen kell dolgozni a társadalmi kiegyenlítődésért.*

A vacsora után a történetek dr. Burger Béla, aki ugyancsak részt vett az ügyvédek vacsoráján, betelefonálta az éjszakai órákban a Szeged szerkesztőségébe. A cikk Dobay beszéde után kiemelte, hogy *„az izgatásról és uszításról ismert szegedi kurzuslap főszerkesztője”* mondotta ezeket a szavakat és *„... ilyen hangokat nem csak a fehér asztal mellett kellene hangosítani, hanem a poros dobogókra is és annak a lapnak hasábjára, amely a valódi destruktíót képviseli.”*

A cikk megjelenése után dr. Dobay Gyula, valamint a szegedi kurzuslap sajtó újság elkövetett becsületsértés és rágalmazás miatt pört indított dr. Burger Béla ellen.

„A szegedi kurzuslap sokszor valótlán dolgokat ír.”

A fő tárgyaláson Vild Károly elnök először békülésre szólította fel a feleket.

Dr. Dobay: Amennyiben a vádlott bocsánatot kér...

Dr. Burger: Dr. Dobaynak hajlandó vagyok elégtételt adni, őt különben sem sértettem meg, de a Szegedi Uj Nemzedéknek semmi esetre sem!

Dr. Dobay: Részlegesen nem lehet ezt elintézni.

A kurzuslap és Héjjas Iván.

— Gyakorlatból tudom — folytatta —, hogy az Uj Nemzedék pártfogolta Héjjas Ivánt és társait. Hangzatos beütések hirdette nevüket és szónoklatokat, pedig köz tudomásu, hogy kicsoda Héjjas Iván. Ezért írtam, hogy *nem elég társadalmi békét hirdetni a fehér asztalnál, de a lapban is kell.*

— Számos politikussal és közéleti tényezővel beszéltem Szeged közállapotaírói és ezek mind megállapították, hogy

az egyetlen körülmény, amely megbontja a békét, az a Szegedi Uj Nemzedék.

— Azt akarom, hogy szűnjenek meg az izgatások ebben a lapban, — ezért állok most itt a bíróság előtt.

Dr. Burger ezután rátért a valódiság bizonyításának kérdésére.

— Részletes bizonyítást lesznek bátor előterjeszténi. Ha a tekintetes királyi törvényszék elrende a bizonyítást, akkor nincs több szavam. A bizonyítékok fognak helyettem beszélni.

— Tulajdonképpen nem kellett volna ideállanom a bíróság elé, mert én

azért kellett a fiatal embernek olyan a levegő.

Rátér arra, hogy Iván Mihályt, a lap szerkesztőjét a bíróság már akkor elítélte izgatásért és rágalmazásért, amikor még a lapnál sem volt.

a kurzuslap felelős szerkesztője bocsánatot kért és azonnal beismerte, hogy valótlán állított, hogy megmeneküljön a felelősségre vonás elől.

A továbbiakban számos iratot kér beszerezni, amelyekből kiténik, hogy a lap hajszát indított egy kórházi orvos

Az elnök: Akkor tárgyalunk.

A vádirat ismertetése után dr. Burger terjesztette elő részletes védekezését és bizonyítási indítványát. Először is válaszolt, hogy mi indította arra, hogy a cikket közzé tegye a Szegedben.

— Jelen voltam az ügyvédek vacsoráján, ahol Dobay felszólalása nem volt zavartalan. Közbeiktatások hangzóitak el, amelyeknek az volt az értelme, hogy

Dobay nem mindig hirdette a társadalmi békét.

— A beszéd elhangzása után több tekintélyes szegedi ügyvéd szólott nekem, hogy ennek a nyilvánosságra kell kerülni. Meggyőződése az, hogy a szegedi kurzuslap sokszor valótlán dolgokat ír. A munkásságról, a zsidóságról mindig általánosított. Ezeket a ferdtéseket felháborodtam; demokratikus érzelmű vagyok. Ezért én is úgy gondoltam, Dobay beszédének ki kell kerülnie a nyilvánosságra, hogy a kurzuslap ebből levonja a konzekvenciát.

Izgatások.

— Olvastam az Uj Nemzedékben — folytatja dr. Burger — Kószó Jánosnak a cikket. *Jajgat a zsidó volt ennek a címe.* A törvényszék ebben a teremben ítélte el Kószót izgatás miatt. Hivatkozom itt arra a hajszára, amit a lap Lévy Ferenc ellen indított, amikor egy kiadóhivatali ember összeveszett Lévyval. A kurzuslap egymás után négyszer írta meg ugyanazt Lévyről, ez nem más, mint hajszá, illetve uszítás.

— Dobay ennek a lapnak főszerkesztője. Ugy véltem, hogy beszédének csak akkor lesz jelentősége, ha az megjelenik a nyilvánosság előtt és ha így Dobay befolyásait eltünteti az izléstelenségeket a lapból.

— Ha tesszem fel Balhizár Dezső mondott volna beszédet, vagy Pap Róbert a társadalmi békéről, akkor ennek nem lett volna külön jelentősége. De ha az Uj Nemzedék főszerkesztője,

— mert a főszerkesztői állás nem egyenlő a kormányfőtanácsosi címmel —

hirdeti azt, ez igen is jelentős dolog. Ennek hatása kellett volna, hogy legyen a kurzuslap közönsége előtt is.

csak betelefonáltam a történeteket. De ide akarom kerülni, hogy végre tisztán lásson mindenki a szegedi kurzuslap ügyében.

Ezután előterjeszti, hogy négy okból is elrendelendő a bizonyítás. Közérdek abban van, hogy egy lap ne igazságon és ne uszítson. El kell rendelni a bizonyítást, mert büntető eljárás van folyamatban az Uj Nemzedék ellen. Ügyeknek a számai jelent be, amelyekben már elítélte a bíróság izgatásért a lap munkatársait. Lapokat sorol fel, ahol a kurzuslap személyek elleni hajszát indított. El kell rendelni a bizonyítást azért is, mert már jogerős ítéletek vannak a lap ellen.

Ez után rátért arra, hogy mit jelent destruktíó? Destruktíó az a romboló munka, ha a lapban olyan közlemények jelennek meg, amelyek gyűlöletet keltenek, valótlánul színeznék, izléstelenek, lerombolják az objektív kritikát és viselkednek a sajtószabadsággal.

Kéri beszerezni Hegyessy István, a lap volt munkatársa sajtópörének iratait, amelyből kiténik, hogy

valótlanságot írni, mert ott olyan a levegő.

— Amikor pedig ezt az enfant terrible-t a Szeged munkatársa állításaiért a vádlottak padjára állította,

ellen azért, mert zsidó. A cikk az orvost meggyalázta és az iratok már eddig is teljesen tisztázták az orvost. Ta-

nukat kér kihallgatni, hogy a kormány be akarta szüntetni 1922-ben a lapot és ez csak azért nem következett be, mert

bizonyos befolyások érvényesültek.

Részletesen kitér a Lévy elleni hajszára, amikor a lap október 19-én, 25-én, november 9-én, november végén négyszer írta meg, hogy eljárás van Lévy ellen.

A boszorkánykonyha.

— Most rátérek tekintetes törvényszék, mondta tovább, az Uj Nemzedék boszorkánykonyhájára. Hogy keletkeztek az egyes közlemények a szerkesztőségben. A munkatárs bevitte egy hirt a redakcióba és a szerkesztő írta bele a cikkbe a legsúlyosabb kitételeket, pedig nem is ismerte a tényállást. Ezt számos fő tárgyalás igazolta itt ebben a teremben. Hegyessy, Tumbász, Marincs, Lukács volt munkatársakkal igazolni kívánom azt, hogy

a kiszínezés a lapnál nyílt parrancs volt.

Rátér ezután azokra a cikkekre, amelyek szerinte nem mások bűncselekmények feldicséreléséről. Ilyen cikk jelent meg az erzsébetvárosi bombamerénylet idején is. Végül Dobay főszerkesztőségéről beszélt.

— Tisztelem, becsülöm Dobay Gyulát, mondotta, de nem helyesebb, hogy nem gyakorol befolyás lapjára. Dobay különben már ebben a teremben is dezavualta lapját. Ilyen lapot mindig

a valódiság bizonyítását elrendeli arra vonatkozólag, hogy izgat-e, uszit-e a Szegedi Uj Nemzedék.

Beszerzi a bíróság a kért büntügyi iratokat és felolvassa a becsületes újságokat. A tanúk kihallgatását azonban mellőzi, mert az iratokból minden kiténik. Közérdekelt abban lát fennforogni, hogy a vádbeli kifejezések valódiságuk esetén alkalmasak a társadalmi béke megvédésére.

Az elnök ezután felhívja dr. Dobayt,

A szerzői jog nemzetközi kongresszusának eredményei.

Páris, július 21. Párisban 27 állam részvételével a szerzői jogkérdések nemzetközi kongresszusa volt, amelyen a magyar kormányt dr. Magyar Zoltán miniszteri osztálytanácsos képviselte. A tárgyalások megállapodásait most közölték a magyar könyvkiadók egyesületével, amelynek részéről Ranschburg Viktor vezérigazgató így foglalta össze a párisi kongresszus megállapodásait.

1. A szerzői jog nemzetközi védelmének alapuló berni egyezmény összes megállapodásait tekintetben rá akarják bérni a 27 államot, hogy az eddigi, különösen a fordítói jog terén fennálló eltéréseket tüntessék el és a berni egyezmény szövegét, amely jelenleg sok tekintetben egyenlőtlen, az összes résztvevő államokban teljesen egyenlővé tegyék.

2. Egyesésszerűen akarják az összes államokban a szerzői jog védelmi idejét, még pedig úgy, hogy a nálunk is érvényben levő (a szerző halála utáni 50 év) határidő legyen mindenütt érvényes.

3. Az ugynevezett kötelező példányok beszerzésének tekintetében szintén minden államot rá akarják bérni megfelelő

utólag a dezavualás. A Népet is dezavualta Bendré főszerkesztő.

— Nem esküdjétek előtti állók most, nem akarok hangulatot kelteni. Tessék elrendelni tekintetes törvényszék a bizonyítást, akkor nyugodni vagyok és egy szót sem szólok tovább. Ha nem lehet annyit elmondani egy lapról, mint amennyit én mondtam a cikkben, akkor nincs sajtószabadság, akkor szívesen megyek be abba a házba, amelyet szabadságvesztő helynek neveznek, fejte be más'élőrák beszédét dr. Burger.

Dobayt nem érti az elnök.

Dr. Dobay Gyula állott fel ezután. Kijelenti, hogy hozzájárulna a bizonyításhoz, de nem akarja, hogy nimbust kovácsoljon ebből az ügyből a vádlott, ezért nem járni hozzá a bizonyításhoz. De mégis egy pontra, a destruktíóra kéri és megengedi a bizonyítást. Szerinte azonban itt nincs közérdek, amit az is bizonyít, hogy az ügyesség nem vállalta a vádat. A különböző ítéletekhez pedig ennek az ügynek semmi köze sincs.

Előző: Kétszer is hallottam a főmagánvádló urtól, hogy igen, nem; de nem értem az egészet. Ezért most kérdezem, hogy hozzájárul-e a bizonyítás kiegészítéséhez, igen, vagy nem?

Dobay: Nem engedem meg a bizonyítást, csak egy pontra, hogy destruktív-e a Szegedi Uj Nemzedék.

A bíróság ezután tanácskozára vonult vissza. Hosszas tárgyalás után az elnök kihirdette, hogy

hogy ellenbizonyítékait nyolc napon belül terjessze be. Dobay ezután semmi ségi okot akar bejelenteni, de az elnök megmagyarázza, hogy a felfolytatott bizonyításból a bíróság vonja majd le a konzekvenciát a destruktíóra. A fő tárgyalást ezzel elnapolták az iratok beszerzéséig.

Hivatalos angol vizsgálat eredménye Magyarország közgazdasági állapotáról.

London, július 21. Az angol külkereskedelmi lehetségeknek megvizsgálására a Ramsay-Mac Donald kormány annak idején bizottságot nevezett ki, amelynek feladatának tűzte ki, hogy behatóan vegye vizsgálat alá hivatalos javaslatok alapján mindazokat az országokat, amelyek Anglia cikkeit eladásra piacul szolgálhatna. A bizottság, amely Balfour Arthur elnökletével kezdte meg munkáját és amelynek megbízását a mostani kormány is megerősítette, jelen-ésének első részét 700 oldalas könyv alakjában terjesztette elő. Magyarországgal e könyv hosszabb fejezettel foglalkozik, melyben megállapítja, hogy Magyarországot a trianoni békeszerződés ugyanabban az arányban kisebbsítette meg, mintha Anglia a mai Irország nagyságára zsugorodna össze. A régi Magyarország nemcsak saját 20 milliónyi lakosát látva el, hanem Ausztriáról is gondoskodnia volt. A mostani 8 milliónyi lakosság Magyarországot

még kifejezettebben agrárállam, mint a régi volt. A mezőgazdaság a magyar külkereskedelem legfontosabb tényezője, bár kissé még régi divatu, főként a tökehiány miatt, amely megnehezíti a műtrágya és a mezőgazdasági gépek igénybevételeit. A széntermelés, kivéve a közönséges, csaknem fedeti a belföldi szénigényét. A bányászati széntermelés az ottani bányatelepek széntermelését jóval felülmúlja.

Magyarország külkereskedelmi politikája kifejezetten professzionista jellegű és valószínűleg a jövőben is ilyen marad. Az ország egyetlen nagy célja a maga szükségleteinek kitermelése. Magyarország azonban agrárállam és gyárakára igen kevés van kifejldve és így az üzleti tevékenység nagyrésze a behozott áruk továbbadására szorítkozik. Ebből a célból csupán Budapest 15.000 ágyynál él, Miskolc, a behozatal korlátozására irányuló kísérlet ilyenfor-